

DOI: 10.15276/EJ.04.2024.2
DOI: 10.5281/zenodo.14553452
UDC: 338.48
JEL: M20

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

THE ECONOMIC ESSENCE OF THE ASSETS OF THE ENTERPRISES

Olha S. Brahina, PhD in Economics
Odesa Polytechnic National University, Odesa, Ukraine
ORCID: 0000-0002-2050-552X
Email: braginaos@ukr.net

Dmytro D. Stelmashchuk
Odesa Polytechnic National University, Odesa, Ukraine
Email: stelmashchuk.8864667@stud.op.edu.ua

Received 17.10.2024

Брагіна О.С., Стельмащук Д.Д. Економічна сутність активів підприємства. Оглядова стаття.

В статті авторами досліджено сутність активів підприємства, проаналізовано думки вчених щодо поняття «активи», здійснено систематизацію та за результатами аналізу сформовано два підходи до їх визначення, зокрема активи підприємства розглядаються як частина бухгалтерського балансу та як майнові цінності: основні фонди, цінні папери, оборотні активи. Особливу увагу в роботі приділено характеристиці активів за статтями з розкриттям сутності поняття та можливих економічних вигід за кожною зі статей. Особливе місце в процесі дослідження займає класифікація активів підприємства, що дозволяє краще розуміти структуру ресурсів підприємства та більш ефективно ними управляти.

Ключові слова: активи, підприємство, необоротні активи, оборотні активи, класифікація

Brahina O.S., Stelmashchuk D.D. The Economic Essence of the Assets of the Enterprises. Review article.

In the article, the authors investigated the essence of the company's assets, analyzed the opinions of scientists regarding the concept of "assets", carried out a systematization, and based on the results of the analysis, two approaches to their definition were formed, in particular, the company's assets are considered as part of the balance sheet and as property values: fixed assets, securities, current assets. Particular attention in the work is given to the characteristics of assets by articles with the disclosure of the essence of the concept and possible economic benefits for each of the articles. A special place in the research process is occupied by the classification of the company's assets, which allows a better understanding of the structure of the company's resources and more effective management of them.

Keywords: assets, enterprise, non-current assets, current assets, classification

Для сучасної національної економіки характерна нестабільність і висока динамічність зовнішнього середовища. Всі ці чинники негативно впливають на фінансовий стан підприємства і змушують його керівників постійно приймати рішення в умовах невизначеності. Внаслідок цього на перший план виходять фінансові аспекти діяльності підприємства. Одним з таких аспектів є активи підприємства і підтримання їх стану на достатньому рівні. Таким чином, особливого значення в сьогоденні умовах набуває процес аналізу економічної сутності активів підприємства [17].

Актуальність досліджуваної в роботі економічної сутності активів підприємства, їх теоретичне і практичне значення обумовили вибір теми дослідження, її мету та зміст.

умовах високого рівня невизначеності, конкуренції, присутності різного роду кризових явищ, наявності різних політичних та економічних проблем в країні та через неузгодженість рішень менеджерів всередині підприємства, підвищення ефективності функціонування підприємства є першочерговим напрямом вирішення зазначених проблем. Необхідність підвищення рівня ефективності діяльності та удосконалення управління на підприємстві полягає не тільки у формуванні нових цілей, завдань та принципів менеджменту, у задоволенні потреб споживачів та розширенні ринкових можливостей компанії, але й в оперативному, своєчасному реагуванні керівництва компанії на негативний вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища на підприємство. Серед підходів до оцінки ефективності виділяють системний та інтегральний, кожен з яких має свої особливості розрахунку та можливі результати. Таким чином, порівняльна оцінка ефективності діяльності підприємства за системним та інтегральним підходами займає пріоритетне місце в системі управління підприємством та зумовлює необхідність подальшого проведення досліджень в даній галузі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Важливі аспекти дослідження сутності та підходів до визначення активів висвітлюються такими ученими як Бланк І.О., Іванчук Н.В., Коваленко Л.О., Колодяжна К.С., Михайленко П.П., Поддєрьогін А.М., Поліщук М.П., Пріб К.А., Федько В.І., Сердюков К.Г., Андруха К.С., Скоробогатова В.В., Стоянова О.Г., Шелудько В.М.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Незважаючи на достатній рівень вивченості питання характеристики сутності та визначення підходів до визначення поняття «активи» і досі лишається актуальним і потребує подальшого дослідження.

Метою статті є економічної сутності поняття активи.

Основними завданнями статті виступають:

- здійснення дослідження сутності активів та його статей за Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку;
- аналіз думок вчених, систематизація та формування підходів до визначення поняття «активи»;
- проведення аналізу активів підприємства за статтями;
- здійснення класифікації активів підприємства за основними ознаками.

Виклад основного матеріалу дослідження

Активи являють собою економічні ресурси підприємства у різних видах, які використовуються в процесі здійснення господарської діяльності. Вони формуються для конкретних цілей здійснення цієї діяльності у відповідності до місії та стратегії економічного розвитку підприємства і у формі сукупних майнових цінностей характеризують основу його економічного потенціалу [1].

Категорія «активи» є надзвичайно важливою категорією у обліковому, фінансовому, управлінському, правовому та інших аспектах економічної роботи підприємства [2]. Дана категорія походить із теорії бухгалтерського обліку, і пов'язана з побудовою бухгалтерського балансу суб'єкта господарювання [3]. У перекладі з латинської "actives" означає діючий, діяльний [4]. Сутність активів та його статей розкривається та регламентується Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Зокрема [5]:

П(С)БО 7 «Основні засоби».

П(С)БО 8 «Нематеріальні активи».

П(С)БО 9 «Запаси».

П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

П(С)БО 11 «Зобов'язання».

П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції».

П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність».

П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів».

П(С)БО 30 «Біологічні активи».

П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість».

Активи підприємства – це ресурси, що контролюються підприємством внаслідок минулих подій і від яких очікується отримання економічної вигоди в майбутньому. Вони включають різні форми власності і ресурси, які використовуються для ведення бізнесу. Активи поділяються на два основні типи: необоротні (довгострокові) і оборотні (поточні).

Економічну сутність активів підприємства неодноразово досліджували у своїх працях зарубіжні та вітчизняні вчені. Розкриття сутності терміну «активи» в літературних джерелах представлено в таблиці 1.

Таблиця 1. Розкриття сутності терміну «активи» в літературних джерелах [складено авторами]

Автор 1	Сутність визначення 2
1. Бланк І.О. [6]	«Активи підприємства – це контрольовані ним економічні ресурси, сформовані за рахунок інвестованого в них капіталу, які характеризуються детермінованою вартістю, продуктивністю і здатністю генерувати дохід, постійний оборот яких у процесі використання пов'язаний з чинником часу, ризику та ліквідності».
2. Іванчук Н.В. [7]	«Активи підприємства – це ресурси, сформовані за рахунок інвестованого в них капіталу, контрольовані підприємством внаслідок минулих подій, які характеризуються детермінованою вартістю, продуктивністю і здатністю генерувати дохід, постійний оборот яких у процесі використання пов'язаний з чинником часу, ризику й ліквідності та призведе до отримання економічних вигод у майбутньому».
3. Коваленко Л.О. [8]	«Активи - це всі види майна підприємства, що належать йому на праві власності й використовуються для здійснення статутної діяльності».
4. Колодяжна К.С. [9]	«Активи підприємства – це господарські засоби, сформовані за рахунок власного і позикового капіталу, що характеризуються продуктивністю і здатністю генерувати дохід внаслідок постійного обороту».
5. Михайленко П.П., Поддєрьогін А.М., Поліщук М.П. [10]	«Активи являють собою ресурси, контрольовані підприємством, використання яких призводять до збільшення економічних вигод у майбутньому».
6. Пріб К.А., Федько В.І. [11]	«Активи – це майно, зокрема кошти, цінні папери, основні фонди та оборотні активи, розрахунки з дебіторами, об'єкти права інтелектуальної, в тому числі промислової, власності та прирівняні до них права, що є об'єктом права власності або повного господарського відання».

Продовження таблиці 1

1	2
7. Сердюков К.Г., Андруха К.С. [12]	«Активи підприємства – це ресурси, що були сформовані під час створення суб'єкта господарювання й надходять на підприємство за результатами господарської діяльності, перебувають у розпорядженні підприємства та збільшують економічні вигоди у майбутньому».
8. Скоробогатова В.В. [13]	«Активи – це сукупність матеріальних і нематеріальних цінностей підприємства, які мають грошову оцінку, а також вартостей, у вигляді зносу, резерву, гудвілу тощо, формування та використання яких призведе до отримання економічних вигод у майбутньому».
9. Стоянова О.Г. [14]	«Активи підприємства – це майно, в його матеріальній і нематеріальній формах, придбане підприємством за рахунок власних або залучених ресурсів, що перебувають у його розпорядженні та призначені для використання у фінансово-господарській діяльності з метою отримання прибутку».
10. Шелудько В.М. [15]	«Активи підприємства – це майно в його матеріальній і нематеріальній формах, придбане підприємством за рахунок власних або залучених ресурсів, що перебувають у його розпорядженні та призначені для використання у фінансово-господарській діяльності з метою отримання прибутку».

Джерело: власна розробка авторів

Аналіз існуючих визначень поняття активи в літературних джерелах показує, що на даний час не існує єдиної точки зору для визначення даної економічної категорії. Думки вчених мають різні підходи, спільні та відмінні риси.

Найбільш точним, на нашу думку є визначення дане Бланком І.О., що «Активи підприємства – це контрольовані ним економічні ресурси, сформовані за рахунок інвестованого в них капіталу, які характеризуються детермінованою вартістю, продуктивністю і здатністю генерувати дохід, постійний оборот яких у процесі використання пов'язаний з чинником часу, ризику та ліквідності» [6].

Систематизацію точок зору сучасних вчених-економістів щодо категорії «активи» представимо в табл. 2.

Таблиця 2. Систематизація поняття «активи»

Порівняльні ознаки	Автор									
	Бланк І. О.	Іванчук Н. В.	Коваленко Л. О.	Колодязна К. С.	Михайленко П. П., Поддєрьогін А. М., Полщук М. П.	Пріб К. А., Федько В. І.	Сердюков К. Г., Андруха К. С.	Скоробогатова В. В.	Стоянова О. Г.	Шелудько В. М.
1. Економічні ресурси	+	+			+		+			
2. Формуються за рахунок інвестованого в них капіталу	+	+								
3. Характеризуються продуктивністю та здатністю генерувати дохід	+	+		+						
4. Оборот пов'язаний з чинником часу, ризику та ліквідності	+	+								
5. Їх використання призведе до економічних вигід у майбутньому		+			+		+	+	+	+
6. Сформовані за рахунок власного та позикового капіталу				+					+	+
7. Майно, зокрема грошові кошти, основні і оборотні фонди, цінні папери			+			+				
8. Сукупність матеріальних і нематеріальних цінностей							+	+	+	+
9. Використовуються у фінансово-господарській діяльності									+	+
Використовуються для здійснення статутної діяльності			+							

Джерело: складено авторами за матеріалами [6-15]

В науковій економічній літературі виділяють різні підходи до трактування поняття «активи», які певним чином різняться та суперечать між собою. Узагальнення підходів щодо визначення поняття «активи» в економічних джерелах представлено на рисунку 1.

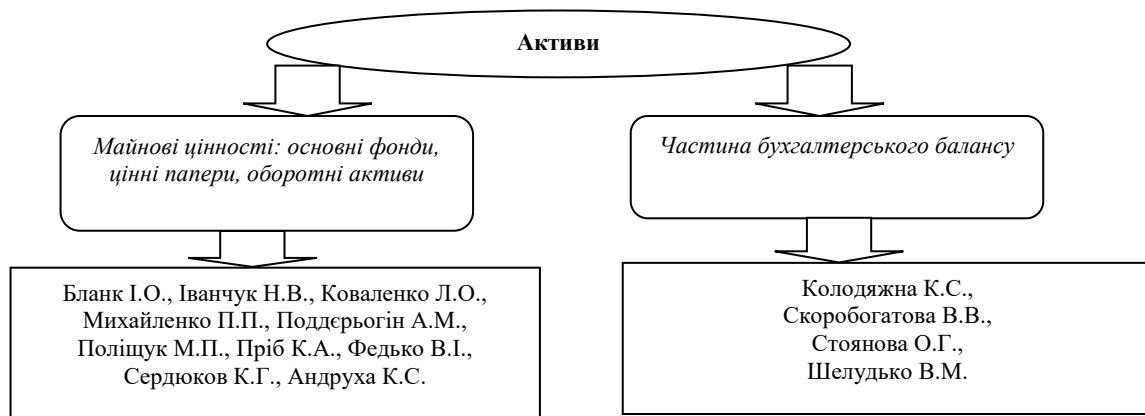

Рисунок 1. Узагальнення підходів до визначення поняття «активи»
Джерело: складено авторами за матеріалами [6-15]

Відповідно до представленого узагальнення думок вчених до визначення поняття «активи» в літературних джерелах було виділено два підходи. Так, активи підприємства розглядають як майнові цінності: основні фонди, цінні папери, оборотні активи та з позиції частини бухгалтерського балансу.

Варто зазначити, що більшість вчених дотримуються саме першого підходу. Так прихильниками визначення активів як матеріальних цінностей виступають такі вчені, як Бланк І.О., Іванчук Н.В., Коваленко Л.О., Михайленко П.П., Поддєрьогін А.М., Поліщук М.П., Приб К.А., Федько В.І., Сердюков К.Г., Андруха К.С. Такі вчені, як Колодяжна К.С., Скоробогатова В.В., Стоянова О.Г., Шелудько В.М. розглядають активи як частину бухгалтерського балансу.

Узагальнивши результати проведеного дослідження можна сформулювати поняття активи підприємства, як ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до збільшення економічних вигід у майбутньому.

В процесі здійснення фінансово-господарської діяльності у розпорядженні підприємства знаходяться різні види активів, які у загальному вигляді поділяються на оборотні та необоротні активи.

Оборотні активи - це активи, які призначені для обороту у виробничому або комерційному процесі підприємства та можуть бути перетворені на грошові кошти протягом короткострокового періоду, зазвичай до одного року. Це активи, що мають високу ліквідність і можуть бути легко конвертовані у грошові кошти без значних втрат в цінності. До основних складових необоротних активів відносяться запаси (виробничі запаси, тварини на вирощуванні та відгодівлі, незавершене виробництво, готова продукція, товари), векселі одержані, дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, дебіторська заборгованість за розрахунками, інша поточна дебіторська заборгованість, поточні фінансові інвестиції, грошові кошти та їх еквіваленти, інші оборотні активи та витрати майбутніх періодів.

Необоротні активи – це активи, які призначені для тривалого використання у виробничому процесі або для здійснення управлінської діяльності підприємства і не призначені для продажу або конвертації у грошові кошти протягом короткострокового періоду, тобто зазвичай більше одного року. Це активи, які мають тривалу природу. До основних складових необоротних активів відносяться нематеріальні активи, незавершене будівництво (інвестиції), основні засоби, довгострокові фінансові інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи.

Даючи оцінку динаміки окремих статей активів, першочергового слід виходити з їх економічної сутності. Таким чином, загальна характеристика активів підприємства представлена в таблиці 3.

Таблиця 3. Характеристика активів підприємства

Назва статті активу підприємства	Поняття та можливі економічні вигоди
1	2
1. Нематеріальні активи	«У статті «Нематеріальні активи» відображається вартість об'єктів, які віднесені до складу нематеріальних активів згідно з відповідними положеннями (стандартами). У цій статті наводяться окремо первинна та залишкова вартість нематеріальних активів, а також нарахована у встановленому порядку сума зносу. Залишкова вартість визначається як різниця між первинною вартістю і сумою зносу».
2. Незавершені капітальні інвестиції	«У статті «Незавершені капітальні інвестиції» відображаються капітальні інвестиції у будівництво, виготовлення, реконструкцію, модернізацію, придбання об'єктів необоротних матеріальних активів, введення яких в експлуатацію на дату балансу не відбулося, а також авансові платежі для фінансування будівництва».

Продовження таблиці 3

1	2
3. Основні засоби	«У статті «Основні засоби» наводиться вартість власних та отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів згідно з відповідними положеннями (стандартами). У цій статті також наводиться вартість інших необоротних матеріальних активів. У цій статті наводяться окремо первинна (переоцінена) вартість, сума зносу основних засобів та їх залишкова вартість. До підсумку балансу включається залишкова вартість, що визначається як різниця між первинною (переоціненою) вартістю основних засобів і сумою їх зносу на дату балансу».
4. Довгострокові фінансові інвестиції	«У статті «Довгострокові фінансові інвестиції» відображаються фінансові інвестиції на період більше одного року, а також усі інвестиції, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент. У цій статті виділяються фінансові інвестиції, які згідно з відповідними положеннями (стандартами) обліковуються методом участі в капіталі».
5. Довгострокова дебіторська заборгованість	«У статті «Довгострокова дебіторська заборгованість» показується заборгованість фізичних та юридичних осіб, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу».
6. Відстрочені податкові активи	«У статті «Відстрочені податкові активи» відображається сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню в наступних періодах унаслідок тимчасової різниці між обліковою та податковою базами оцінки».
7. Інші необоротні активи	«У статті «Інші необоротні активи» наводяться суми необоротних активів, які не можуть бути включені до наведених вище статей розділу "Необоротні активи"».
8. Виробничі запаси	«У статті «Виробничі запаси» показується вартість запасів сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, запасних частин, тари, будівельних матеріалів та інших матеріалів, призначених для споживання в ході нормального операційного циклу».
9. Незавершене виробництво	«У статті «Незавершене виробництво» показуються витрати на незавершене виробництво і незавершені роботи (послуги)».
10. Готова продукція	«У статті «Готова продукція» показуються запаси виробів на складі, обробка яких закінчена та які пройшли випробування, приймання, укомплектовані згідно з умовами договорів із замовниками і відповідають технічним умовам і стандартам. Продукція, яка не відповідає наведеним вимогам (крім браку), та роботи, які не прийняті замовником, показуються у складі незавершеного виробництва».
11. Товари	«У статті «Товари» показується вартість товарів, які придбані підприємствами для наступного продажу».
12. Векселі одержані	«У статті «Векселі одержані» показується заборгованість покупців, замовників та інших дебіторів за відвантажену продукцію (товари), виконані роботи та надані послуги, яка забезпечена векселями».
13. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	«У статті «Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги» відображається заборгованість по купцві або замовників за надані їм продукцію, товари, роботи або послуги (крім заборгованості, яка забезпечена векселем)».
14. Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	«У статті «Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом» показується дебіторська заборгованість фінансових і податкових органів, а також переплата за податками, зборами та іншими платежами до бюджету».
15. Дебіторська заборгованість за виданими авансами	«У статті «Дебіторська заборгованість за виданими авансами» показується сума авансів, наданих іншим підприємствам у рахунок наступних платежів».
16. Дебіторська заборгованість з нарахованих доходів	«У статті «Дебіторська заборгованість з нарахованих доходів» показується сума нарахованих дивідендів, процентів, роялті тощо, що підлягають надходженню».
17. Дебіторська заборгованість з внутрішніх розрахунків	«У статті «Дебіторська заборгованість з внутрішніх розрахунків» показується заборгованість пов'язаних сторін та дебіторська заборгованість з внутрішньовідомчих розрахунків».
18. Інша поточна дебіторська заборгованість	«У статті «Інша поточна дебіторська заборгованість» показується заборгованість дебіторів, яка не може бути включена до інших статей дебіторської заборгованості та яка відображається у складі оборотних активів».
19. Поточні фінансові інвестиції	«У статті «Поточні фінансові інвестиції» відображають фінансові інвестиції на строк, що не перевищує один рік, які можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент (крім інвестицій, які є еквівалентами грошових коштів)».
20. Грошові кошти та їх еквіваленти	«У статті «Грошові кошти та їх еквіваленти» відображаються кошти в касі, на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути використані для поточних операцій, а також еквіваленти грошових коштів. У цій статті окремо наводяться кошти в національній та іноземній валютах. Кошти, які не можна використати для операцій протягом одного року, починаючи з дати балансу або протягом операційного циклу внаслідок обмежень, слід виключати зі складу оборотних активів та відображати як необоротні активи».
21. Інші оборотні активи	«У статті «Інші оборотні активи» відображаються суми оборотних активів, які не можуть бути включені до наведених вище статей розділу "Оборотні активи"».
22. Витрати майбутніх періодів	«У складі витрат майбутніх періодів відображаються витрати, що мали місце протягом поточного або попередніх звітних періодів, але належать до наступних звітних періодів».

Джерело: складено авторами за матеріалами [16]

Таким чином, активи підприємства є основою для його фінансової стабільності та здатності генерувати доходи. Ефективне управління активами дозволяє підприємству досягати своїх стратегічних цілей і забезпечувати конкурентоспроможність на ринку.

При дослідженні сутності та стану активів важливе місце посідає дослідження їх класифікації. Класифікація активів підприємства здійснюється за різними ознаками, які дозволяють краще розуміти структуру ресурсів підприємства та ефективно ними управляти. Найбільш поширена класифікація включає поділ на необоротні (довгострокові) та оборотні (поточні) активи. Класифікація активів підприємства за основними ознаками представлена в таблиці 4.

Таким чином, класифікація активів дозволяє підприємству ефективно управляти своїми ресурсами, оцінювати їхню ліквідність, фінансову стабільність та оптимізувати структуру капіталу. Вона є основою для фінансового аналізу, планування та прийняття управлінських рішень.

Таблиця 4. Класифікація активів підприємства за основними ознаками

Класифікаційні ознаки	Різновиди активів підприємства
1	2
За економічним змістом (залежно від строку та специфіки використання у виробничій діяльності підприємства)	«Необоротні (фіксовані) активи – це сукупність матеріально-фінансових ресурсів, що використовуються в його господарській діяльності у своїй натуральній формі тривалий час (більше року) і мають значну вартість окремого об'єкта, а також довгострокове відчуження майна в підприємницьку діяльність інших суб'єктів господарювання». «Оборотні (поточні) активи – грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом не більше дванадцяти місяців з дати балансу».
За рівнем ліквідності	«Першокласні високоліквідні активи, термін реалізації (трансформації) яких складає кілька днів без втрати балансової вартості: грошові кошти; частина дебіторської заборгованості, оплата якої відбудеться у семиденний строк; фонди підприємства, на які є підвищений попит з боку ринкової кон'юнктури».
	«Високоліквідні активи, термін реалізації яких не перевищує один місяць, а реалізаційна ціна складає менш ніж 90% балансової вартості: дебіторська заборгованість, погашення якої відбудеться у тридцяти денний строк; короткострокові фінансові інвестиції (цінні папери), оборотні й інші фонди підприємства, які можуть бути реалізованими за вказаним строком без значної втрати їх вартості».
	«Середньоліквідні активи, термін реалізації яких складає до шести місяців, а втрата балансової вартості не перевищує 50%. До цієї групи належить майно підприємства, реалізація якого потребує значного зниження ціни за умови існування помірного попиту з боку ринкової кон'юнктури, морального та фізичного зносу в результаті їх експлуатації: транспортні засоби, машини й устаткування, незавершене будівництво а ін.»
	«Низьколіквідні активи, які мають термін реалізації від шести до дванадцяти місяців, або втрата балансової вартості яких складає від 50 до 90%: майно підприємства, призначене для поточної господарської діяльності; транспортні засоби й устаткування, які для подовження їх експлуатації потребують значних капітальних вкладень; комп'ютерна і оргтехніка та ін.»
Залежно від місця використання	«Активи, що використовуються всередині підприємства(основні засоби, незавершені капітальні вкладення, нематеріальні активи, готівка)».
	«Активи, що використовуються за межами підприємства(довгострокові фінансові вкладення, дебіторська заборгованість, короткострокові фінансові вкладення)».
За формами функціонування	Матеріальні активи (характеризують активи підприємства, що мають матеріальну форму, наприклад, основні засоби, незавершені капітальні вкладення, устаткування, виробничі запаси сировини та матеріалів, запаси швидкозношуваних предметів, обсяг незавершеного виробництва)».
	«Нематеріальні активи (придбання підприємством прав користування окремими природними ресурсами, майном; патентні права на використання винаходів, «ноу-хау»)».
	«Фінансові активи (грошові активи в національній та іноземній валюті, дебіторська заборгованість у всіх її формах, коротко-та довгострокові фінансові вкладення)».
	«Біологічні активи».
За характером фінансових джерел формування	«Валові активи (сукупність майнових цінностей (активів) підприємства, які сформовані за рахунок як власного, так і позикового капіталу)».
	«Чисті активи (характеризують вартісну сукупність майнових цінностей підприємства, сформованих винятково за рахунок його власного капіталу)».
За характером участі в різних видах діяльності	«Операційні активи (основні засоби; нематеріальні активи, що обслуговують операційний процес; оборотні операційні активи)».
	«Інвестиційні активи (незавершені капітальні вкладення; довгострокові та короткострокові вкладення; обладнання, призначене до монтажу)».

Продовження таблиці 4

1	2
За характером володіння	«Власні активи».
	«Орендовані (лізингові) активи».
	«Безоплатно отримані активи».
За термінами експлуатації	«Короткострокові активи – це активи призначені для використання або продажу на протязі всього операційного циклу, або дванадцяти місяців від звітної дати. Короткострокові активи представлені в грошових формах або їх еквіваленті, які можуть використовуватися без обмежень».
	«Довгострокові активи – це активи, які утримуються на балансі більше одного операційного циклу і не можуть бути швидко конвертовані в грошову форму».
За ризиком залучення	«Безризикові активи (застосування яких не змінює ступінь ризику діяльності)».
	«Активи з низьким рівнем ризику (від використання яких зростає ризик, що не здійснює суттєвого впливу на результати роботи підприємства)».
	«Активи з нормальним рівнем ризику (мають ризик, проте підприємство здатне подолати його вплив в межах існуючих систем управління)».
	«Активи з високим рівнем ризику (потребують додаткових заходів страхування ризику)».
За цінами залучення	«Активи з критичним ризиком (використання яких призводить до втрат)».
	«Оптимальні активи (підвищують ефекти від експлуатації активів, забезпечують розширення виробництва та прибутковості підприємства)».
	«Ефективні активи (не приносять прямого ефекту від додаткового залучення активів, проте підвищують ефекти та ефективність експлуатації вже наявних активів, часто виступаючи каталізаторами ефективного управління)».
	«Нейтральні активи (забезпечують можливість експлуатувати наявні активи з попереднім рівнем ефективності, але без залучення яких підприємство неспроможне продовжити господарську діяльність)».
	«Регресивні активи (дають можливість в короткотерміновому періоді підтримати забезпечення активами, без яких функціонування підприємства неможливе, проте в перспективі призводять до зниження ефектів та господарських втрат)».
«Критичні активи (забезпечують підтримання господарських операцій, проте за заміни ринкової кон'юнктури призводять до банкрутства підприємства)».	

Джерело: складено авторами за матеріалами [3]

Таким чином, дослідження питання класифікації активів підприємства є важливим з кількох причин, що стосуються як ефективного управління бізнесом, так і забезпечення його фінансової стабільності та розвитку. Активи підприємства відіграють ключову роль у його діяльності, і правильна класифікація дозволяє краще оцінювати їх вартість, ефективно розподіляти ресурси та приймати стратегічні рішення.

Висновки

В процесі дослідження було розглянуто економічну сутність активів підприємства. Було проаналізовано думки вчених щодо терміну «активи», на основі яких було сформовано два основні підходи до його визначення. Таким чином, активи підприємства розглядається як частина бухгалтерського балансу та як майнові цінності: основні фонди, цінні папери, оборотні активи. Особливу увагу в роботі приділено характеристиці активів за статтями з розкриттям сутності поняття та можливих економічних вигід за кожною зі статей. Особливе місце в процесі дослідження займає класифікація активів підприємства, що дозволяє краще розуміти структуру ресурсів підприємства та більш ефективно ними управляти.

Abstract

The modern national economy is characterized by instability and high dynamism of the external environment. All these factors have a negative impact on the company's financial condition and force its managers to constantly make decisions in conditions of uncertainty. As a result, the financial aspects of the company's activities come to the fore. One such aspect is the company's assets and maintaining their condition at a sufficient level. Assets represent the economic resources of the enterprise in various forms, which are used in the process of carrying out economic activities. They are formed for the specific purposes of carrying out this activity in accordance with the mission and strategy of economic development of the enterprise and in the form of aggregate property values characterize the basis of its economic potential. The "assets" category is an extremely important category in accounting, financial, managerial, legal and other aspects of the enterprise's economic work

Thus, the process of analyzing the economic essence of the company's assets in modern conditions acquires special importance.

The purpose of the article is the economic essence of the concept of assets.

In the research process, a complex of methods was used, in particular, methods of economic and statistical analysis, synthesis and generalization, system analysis and scientific abstraction, methods of graphic analysis.

In the article, the authors investigated the essence of the company's assets, analyzed the opinions of scientists regarding the concept of "assets", carried out a systematization and, based on the results of the analysis, formed

two approaches to their definition: In particular, the company's assets are considered as part of the balance sheet and as property values: fixed assets, securities, current assets funds. Special attention in the work is paid to the characteristics of assets by articles with disclosure of the essence of the concept and possible economic benefits for each of the articles. A special place in the research process is occupied by the classification of the company's assets, which allows a better understanding of the structure of the company's resources and more effective management of them.

Thus, the study of the economic essence of the company's assets is important for several reasons related to resource management, strategic decision-making, and ensuring the company's financial stability.

Список літератури:

1. Лисевич С.Г., Д'яченко К.О. Оцінка стану активів підприємства та управління ними. С. 206-210. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.2/206.pdf>.
2. Петруня Н.В. Концептуальні підходи до визначення сутності активів підприємств. Облік і фінанси АПК. 2011. № 1. С. 120-124. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://magazine.faaf.org.ua/konceptualni-pidhodi-do-viznachennya-sutnosti-aktiviv-pidpriemstv.html>.
3. Музичка О.С. Сутність управління оборотними активами підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.vsau.org/getfile.php/2722.pdf>.
4. Камінська І.М., Дорош В.Ю., Ковальчук А.Ю. Активи підприємства: морфологічний аналіз категорії, склад та класифікація. Економічний форум. 3. 2019. С.136-143. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://e-forum.lntu.edu.ua/index.php/ekonomichnyu_forum/article/view/65/59.
5. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://services.dtki.ua/catalogues/other_dov/136-polozennia-standarti-buxgalterskogo-obliku.
6. Бланк І.А. Управління активами. Київ: Ніка-Центр, Ельга, 2002. 720 с.
7. Іванчук Н.В. Формування активів підприємства. Наукові записки. Серія «Економіка».2008. Вип. 10. Ч. 2. С. 109-121.
8. Коваленко Л.О., Ревньова Л.М. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. 2-гк вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2005. 485 с.
9. Колодяжна К.С. Управління оборотними коштами торговельних підприємств в сучасних умовах. Актуальні проблеми економіки. 2015. № 19. С. 89-96.
10. Поддєрьогін. А.М. Фінансовий менеджмент: Підручник. К.: КНЕУ, 2005. 627 с.
11. Федько К.А., Приб В.І. Податкова система України: Термінологія і формулювання основних положень: [навчальний посібник]. К.: ЦУЛ, 2007. 319 с.
12. Сердюков К.Г., Андруха К.С. Управління активами та пасивами підприємства в сучасних умовах. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dSPACE.khif.edu.ua/bitstream/handle/123456789/148/Управління%20активами%20та%20пасивами%20підприємства%20в%20сучасних%20умовах.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
13. Скоробогатова В.В. Сутність категорії «активи»: аналіз наукових джерел. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2011. № 3 (21). Ч. 2. С. 338-348.
14. Стоянова О.Г. Методологічні основи управління оборотними активами підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2014. № 7. с. 7-16.
15. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: підручник. 2-ге вид., стер. Київ, 2013. 375 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/20080215/finansii/aktivii_pidpriyemstva.
16. Ковальчук Н.О., Фецишин М.П., Жаворонок А.В. Теоретичні аспекти аналізу стану, структури активів та джерел їх фінансування. Інвестиції: практика та досвід. № 23/2019. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2019/14.pdf.
17. Кручко М.В. Особливості управління активами підприємства. Міжнародні інвестиції, глобальні стратегії і підприємництво: Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та студентів (25 травня 2017 р.). К.: УВОІ «Допомога» УСІ», 2017. С. 110-112. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iuf.edu.ua/wp-content/uploads/images/stories/conferences/conferenceiuf2017.pdf>.

References:

1. Lysevych S.G., Dyachenko K.O. Assessment of the state of the company's assets and their management. P. 206-210. Retrieved from: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.2/206.pdf> [in Ukrainian].

2. Petrunya N.V. (2011) Conceptual approaches to determining the essence of enterprise assets. Accounting and finance of agriculture. No. 1. P. 120-124. Retrieved from: <http://magazine.faaf.org.ua/konceptualni-pidhodi-do-viznachennya-sutnosti-aktiviv-pidpriemstv.html> [in Ukrainian].
3. Muzychka O.S. The essence of management of current assets of the enterprise. Retrieved from: <http://repository.vsau.org/getfile.php/2722.pdf> [in Ukrainian].
4. Kaminska I.M., Dorosh V.Yu., Kovalchuk A.Yu. (2019) Assets of the enterprise: morphological analysis of the category, composition and classification. Economic Forum. 3. P.136-143. Retrieved from: http://e-forum.intu.edu.ua/index.php/ekonomichnyy_forum/article/view/65/59 [in Ukrainian].
5. Provisions (standards) of accounting. Retrieved from: https://services.dtkr.ua/catalogues/other_dov/136-polozenia-standarti-buxgalterskogo-obliku [in Ukrainian].
6. Blank I.A. (2002) Asset management. Kyiv: Nika Center, Elga, 720 p. [in Ukrainian].
7. Ivanchuk N.V. (2008) Formation of enterprise assets. Proceedings. Series "Economics". Vol. 10. Part 2. P. 109-121. [in Ukrainian].
8. Kovalenko L.O., Revnyova L.M. (2005) Financial management: Education. manual 2-hk ed., revised. and additional K.: Znannia, 485 p. [in Ukrainian].
9. Kolodyazhna K.S. (2015) Management of working capital of trade enterprises in modern conditions. Actual problems of the economy. No. 19. P. 89–96. [in Ukrainian].
10. Podderogin. A.M. Financial management: Textbook. K.: KNEU, 2005. 627 p. [in Ukrainian].
11. Fedko K.A., Prib V.I. (2007) Tax system of Ukraine: Terminology and wording of the main provisions: [teaching manual]. K.: TsUL, 319 p. [in Ukrainian].
12. Serdyukov K.G., Andrukha K.S. Management of assets and liabilities of the enterprise in modern conditions. Retrieved from: <http://dspace.khif.edu.ua/bitstream/handle/123456789/148/Management%20assets%20and%20passivami%20enterprises%20in%20modern%20conditions.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].
13. Skorobogatova V.V. (2011) The essence of the "assets" category: analysis of scientific sources. Problems of the theory and methodology of accounting, control and analysis. No. 3 (21). Part 2. P. 338-348 [in Ukrainian].
14. Stoyanova O.G. (2014) Methodological basis of management of current assets of the enterprise. Investments: practice and experience. No. 7. p. 7-16 [in Ukrainian].
15. Sheludko V.M. (2013) Financial management: textbook. 2nd ed., pp. Kyiv. 375 p. Retrieved from: https://pidruchniki.com/20080215/finansii/aktivni_pidpriemstva [in Ukrainian].
16. Kovalchuk N.O., Fedyshyn M.P., Zhavoronok A.V. (2019) Theoretical aspects of analysis of the state, structure of assets and sources of their financing. Investments: practice and experience. No. 23. Retrieved from: http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2019/14.pdf [in Ukrainian].
17. Kruchko M.V. (2017) Peculiarities of enterprise asset management. International investments, global strategies and entrepreneurship: Materials of the VII All-Ukrainian scientific and practical conference of young scientists and students (May 25, 2017). K.: UVOI "Help" ALL", P. 110-112. Retrieved from: <http://iuf.edu.ua/wp-content/uploads/images/stories/conferences/conferenceiuf2017.pdf> [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Брагіна О.С. Економічна сутність активів підприємства / О.С. Брагіна, Д.Д. Стельмащук // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. – 2024. – № 4 (30). – С. 16-24. – Режим доступу до журн.: <https://economics.net.ua/ejopu/2024/No4/16.pdf>.
DOI: 10.15276/EJ.04.2024.2. DOI: 10.5281/zenodo.14553452.

Reference a Journal Article:

Brahina O.S. The Economic Essence of the Assets of the Enterprises / O.S. Brahina, D.D. Stelmashchuk // Economic journal Odessa polytechnic university. – 2024. – № 4 (30). – P. 16-24. – Retrieved from <https://economics.net.ua/ejopu/2024/No4/16.pdf>.
DOI: 10.15276/EJ.04.2024.2. DOI: 10.5281/zenodo.14553452.

